

4. *Бутинець Ф. Ф.* Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. — Житомир: ПП «Рута», 2004. — 448 с.
5. *Гуцайлюк Л. О., Сопко В. В., Іванечко Ю. М.* Бухгалтерський облік у бюджетних установах: первинні документи та облікові регістри: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 160 с.
6. *Джога Р. Т., Сінельник Л. М., Дунаєва М. В.* Облік у бюджетних установах: Підручник. — К.: КНЕУ, 2006. — 476 с.
7. *Заросило А. П., Литвин Ю. О.* Аналіз виконання кошторису на утримання установи. Фінанси, облік, аудит: Збірник наукових праць. — К.: КНЕУ, 2004. — Вип. 4. — 319 с.
8. *Лисенко Л. Б.* Використання книги «Журнал-головна» при здійсненні бюджетного контролю // Фінансовий контроль. — № 3(16). — 2003.
9. *Свірко С. В.* Бухгалтерський облік у бюджетних установах : методологія та організація: Монографія. — К.: КНЕУ, 2006. — 243 с.

Мазіна О. І., канд. екон. наук, доцент
кафедра бухгалтерського обліку,
КНЕУ

ОЦІНКА РИЗИКІВ ЗМЕНШЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Обмеження матеріальних ресурсів приводить до розуміння, що стан та розвиток будь-якого суспільства залежить від фізичних, інтелектуальних та психологічних ресурсів людей, їх потенційної здатності до високоефективної інноваційної діяльності. Отже, питання ефективного управління переміщується у площину управління людським потенціалом або людським капіталом як найціннішим ресурсом.

За дослідженнями М. Dobija, D. Dobija уявляється, що єдино логічний шлях до розкриття природи людського капіталу як і капіталу загалом є енергетичний підхід. Розкриваючи аналогію між енергією і капіталом, можна обґрунтувати можливість застосування до опису природи капіталу, у тому числі і людського, законів термодинаміки. З термодинаміки відомо, що перехід від одного стабільного стану до іншого є неможливим без розсіювання енергії (ентропії). В економіці воно означає знецінення капіталу, або його незалежне (природне) розсіювання у визначеному темпі. Для стабільно розвинутих економік швидкість знецінення капіталу встановлена на рівні 8 % на рік, що на сьогодні вважається економічною константою природного розсіювання. Отже, для забезпечення

збереження капіталу необхідно його постійно збільшувати, щонайменше, в обсягах такого природного розсіювання [1].

Отже, поняття капіталу можна сформулювати як вартість економічних засобів, капіталізованих у матеріальні та людські ресурси. Ступінь такої капіталізації обумовлений природними та суспільними умовами середовища, у яких капітал розвивається і зростає.

Запропоноване визначення капіталу можна подати у формі математичного рівняння, що наводиться нижче [2]:

$$C_t = C_0 e^{(p-s+m)t}, \quad (1)$$

де C_t — вартість капіталу у часі t ;

C_0 — стартовий (початковий) капітал;

s — показник незалежного (природного) розсіювання капіталу; p — винагорода за ризик; t — змінна часу; m — ефективність управління капіталом.

Із загальної моделі капіталу виникає спосіб виміру (визначення) людського капіталу. Для конкретної фізичної особи отримуюмо формулу людського капіталу, як потенційної здатності до здійснення певної професійної діяльності, який належить працівникові і залежатиме від витрат на початковий капітал, винагород за ризики і часу капіталізації. Виходячи з вищевказаного співвідношення, капітал протягом певного часового періоду t (C_t) буде залишатися на початковому рівні (C_0) тільки тоді, коли другий член добутку ($e^{(p-s+m)t}$) дорівнюватиме одиниці. Даний множник дорівнюватиме одиниці тільки тоді, коли ступінь показника основи натурального логарифму (e) дорівнюватиме нулю, тобто:

$$(p - s + m) = 0. \quad (2)$$

Отже, для забезпечення збереження капіталу в часі, необхідно, щоб ризики розсіювання капіталу (s) не перевищували винагороди ($p+m$) за ці ризики. А збільшення ризиків у ситуації нестабільної і неконтрольованої економіки можуть призводити до зменшення людського капіталу.

Література

1. <http://ssrn.com/abstract=1295186> Dobija M. Monetary Causes of the Financial Systems Instability. 2008.

2. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / за заг. ред. Л. В. Нападовської. — К.: Київ. нац.-торг.-екон. ун-т, 2008. — 735 с.